

ROZHLAS

'86/29 14. - 20. ČERVENCE

/program televize/

PROGRAMOVÝ TÝDENÍK

Cena 1 Kčs

O sudy a dílo pokrokové kyperské básničky, kritičky a novinářky Elli Peonidou mi objevil při jednom náhodném setkání dr. František Velíšek. Tenkrát velice poutavě vyprávěl o její nejnovější knize esejů Tvář v tvář, v níž soustředila příběhy a portréty svých přátel a současně významných pokrokových osobností světové kultury — prozaiků, básníků, malířů, hudebníků, filmových umělců, ale i jinak významných lidí. Osobností, které svůj život a tvorbu spojily s bojem za pokrokové ideály nejenom na Kypru a v Řecku, ale také v dalších částech světa — s bojem za sociální spravedlnost, za mír, proti hrozbě jaderné války. Dr. František Velíšek vyprávěl o autorce E. Peonidou, rodačce z ostrova, jež kdysi ozářila svým úsměvem Afrodita, ale překryla ho clonami pláče, který vyvolaly skutky Asyřanů, Egypťanů, Peršanů, Římanů, Byzantinců, křižá-

ku a dirigentovi M. Theodorakisovi, který už v roce 1958 zhubl jeho cyklus veršů inspirovaný smrtí mladého dělníka

Elli Peonidou

Dvojhlas

ků, Janovanů, Benátčanů, Turků a Britů, pláče, který neutichal celá tisíciletí. Dlouhých sedmadvacet století trvala cizácká nadvláda na Kypru. A potom přišel rok 1974, «nejtragičtější v třídních dějinách Kypru». Události na ostrově burcovaly lidské svědomí, celý svět zachvátilo hnutí solidarity s bojem Kypřanů.

Tato dramatická a složitá situace se promítá také do umělecké tvorby E. Peonidou (mi. manželky Panikose Peonidose — člena ÚV Pokrokové strany pracujícího lidu Kypru — AKEL) v básnických sbírkách Obžaloba, Odsouzení. A znovu se v hovoru vracíme ke knize esejů Tvář v tvář (k rukopisným kapitolám, které autorka poslala dr. Velískovi) a současně také k básníku J. Ritsosovi a skladateli, zpěv-

Dr. František Velíšek

Němí svědkové bouřlivých kyperských dějin

zabitého při demonstraci v Soluni. Tehdy tímto svým činem šokovali měšťácké literární a hudební kritiky, ale oběma umělcům to nevedlo. Právě naopak. Byl to začátek plodné spolupráce, kterou nedokázala přerušit ani plukovnícká junta, jež se v roce 1967 zmocnila vlády v Řecku. Ritsos byl uvězněn na internačním ostrově Lerosu, Theodorakis daleko od něho na Peloponésu. A přece dokázali téměř nemožné. Ritsos napsal v internačním táboře verše, které ilegálně poslal Theodorakisovi. Ten bez klavíru, bez jediného hudebního nástroje verše zhubl. Měly prostý název: Bojo-

vé písně. Nebyly určeny pro gramofonové desky, nikdo by je tenkrát v Řecku nenahrál. Šířily se od člověka k člověku, dodávaly odvahu, burcovaly do boje proti tyranii. Do roka je znalo a tajně zpívalo celé Řecko.

Dál listujeme řeckým originálem knihy E. Peonidou a objevují se nová jména a pro ně i nové souvislosti; v nich se skládá zajímavá mozaika vztahu dr. Fr. Velíška k Řecku a Kypru, vztahu ne povrchního, turistického. A jak vyplývá z dalšího hovoru, mezi těmi, kteří dr. Velískovi pomáhali objevovat různé stránky řecké skutečnosti, byla řada těch, o nichž právě píše E. Peo-

nidou ve své knize Tvář v tvář: J. Ritsos, M. Theodorakis, E. Alexiou, M. Argyrakis a mnoho dalších. A snad právě v této chvíli vykristalizoval nápad koncipovat pořad jako dvojhlas, jako dialog o společných přátelích a známých, které měl každý po svém možnost poznat a prožít s nimi zajímavé chvíle, o lidech osobitých, kteří nikdy nevolili postoj pasivních komentátorů, nemysleli jen ve slovech, ale naplňovali je skutky.

»Kdybych sečetl všechny týdny a měsíce, které jsem na Kypru strávil, dalo by to dohromady určitě víc než rok. Poznal jsem za tu dobu celý krásný a přítomně nešťastný ostrov, kde lidé, kteří dříve žili spokojeně, pokojně spolu nebo blízko sebe po celé generace, jsou dnes odděleni násilně vytvořenou hranicí. Setkal jsem se za tu dobu s řadou zajímavých osobností z řecké i turecké části. Spisovatelka E. Peonidou mezi nimi shodou náhod nebyla.« K setkání došlo až v Praze, kde se E. Peonidou zastavila cestou z mírového kongresu v Paříži.

Ale česko-kyperské dialogy a literární spolupráce zapouštěly kořínky už dávno před tím, než byla 21. října 1985 podepsána v Praze Dohoda o spolupráci mezi Čs. rozhlasem a kyperskou rozhlasovou společností CBC. S literární redakcí např. už víc než deset let spolupracuje básník, překladatel, režisér a náměstek ředitele kyperské televize Tassos Georgiou. Literární hudební kompozice Dvojhlas je dialogem nejen česko-kyperským, je internacionálním hlasem všech tvůrčích a pokrokových osobností, pro které boj za sociální pokrok, za mír a proti jaderným zbraním je aktuální životní otázkou.

Pořad Dvojhlas připravil z překladu Stavru Moisisidou František Velíšek, který v režii Jany Klimentové v pořadu také s Marií Marešovou účinkuje.

MIRKA PROUSSOVA

NEDELE — 21.50 — VLTAVA

Rozhlas a já

Prof. Miroslav BARVÍK, držitel Zlatého mikrofonu

Mluví v rozhlase už jedenáctýřicetý rok... Ani jsem si nevšiml, že jsem zatím zestárl, ale to je tím, že člověk má stále co dělat. Maminka mne naučila milovat naše krásné písničky (a nebdí se podvodníkům, kteří myslí jen na svůj prospěch) a Janáčekův žák, tedy táta-učitel, mi všlípil, že je třeba znát na deset hodin přednášek, chci-li, aby mne děti a vůbec prostí lidé se zájmem poslouchali necelou hodinu a věřili mi. To ostatní, odborné, je samozřejmý předpoklad. Mnoho let jsem učil na konzervatořích v Ostravě, Brně a hlavně v Praze budoucí hudební profesionály, ale nyní získávám pro vážnou hudbu především

laiky a nemuzikanty, protože je to, myslím, zapotřebí. Muzika je důležitý prostředek, jak z lidí dělat lidi a ne jen bezcitné automaty, a tak jsem se ocitl ve dvojnásobném ohni: v boji za kulturnost a vkus proti kýči, který zaplavil moderní svět, a v boji proti zaslepeným specialistům, kteří nechápu společenskou úlohu hudby dnes a myslí pouze na své úzké zájmy, aniž si jsou vědomi toho, že jde o člověka vůbec. Proto jsem se rozhodl riskovat a nedbat těch, kteří otupěli velkovýrobou ne hudebního umění, nýbrž «průmyslu», ani těch, kteří pro zaslepení slavomamem ztratili schopnost lidsky a prostě myslet. Čili nejde mně vlastně o hudbu, přesněji jen o hudbu.

Měl jsem to štěstí, že jsem se seznámil se vzácnými lidmi, jako byl Zdeněk Nejedlý, Antonín Zápotocký, Ludvík Svoboda a mnoha dalšími, ale také se Šostakovičem, Chačaturjanem, Kabalevským, Foerstem, Novákem, Talichem, Mravinským, Páleníčkem, Honeggerem a řadou dalších. A protože jsem vystudoval nejen skladbu a dirigování, ale i klavír a hudební vědu, dějiny výtvarnictví a estetiku, pracoval jsem jak v odborném školství, tak na ministerstvech školství i kultury, ve vedení Pražského jara i třeba v Armádním uměleckém souboru Václava Nejedlého, řediteloval Janáčekovo divadlo a spoluzaložil Hudební

rozhledy, Hudební fond a mnoho dalších institucí, přednášel, publikoval i komponoval, poznal jsem z praxe tisíce lidí a získal různorodé a komplexní zkušenosti. Netoužil jsem po titulech a na svou práci jsem spíš doplácel zdravím a pověstí, neboť prosazování správných zásad se neobejde bez odpůrců a závistivců. Ale rozhodně nelituji. Jsem vděčný těm tisícům lidí, kteří mi píšou, telefonují, navštěvují, anebo jen potkávají, s úsměvem tisknou ruku a řeknou: Děláš to dobře! Nebo: Vaši zásluhou mám rád vážnou hudbu! A dopisy posluchačů, v nichž se zpovídají ze svých životních zkušeností a ujišťují, že čekají «od úterka do úterka» na Obrázky z dějin hudby pro každého, to už je nějaké vyznamenání...

Děkuji rozhlasu, že mně umožňuje přes čtyřicet let pomáhat lidem a posilovat v nich víru v užitečnost krásy, v sílu dobré hudby, a tím i vůli po lepším životě. Ten mikrofon, který jsem dostal, neozlucuje hlas, nebo sama hudba, ale víra v člověka a krásu.

[Pozn. redakce: Prof. Miroslav Barvík, nar. 14. 9. 1919 v Lužicích u Hodonína, skladatel, kritik, hudební organizátor a publicista, obdržel Zlatý mikrofon Čs. rozhlasu za tvůrčí a osobitý přístup k popularizaci hudebního odkazu].

PREMIÉRY

Anna Jókaiová

DNY

(čtení na pokračování)

Pondělí — 17.30 — Vltava

Bertolt Brecht

PUŠKY PANÍ CARRAROVÉ

Čtvrtek — 19.15 — Praha

Eva Manová

JEDNODUCHÝ SOUČET

(dokumentární hra)

Čtvrtek — 22.00 — Vltava